

Warszawa, dnia 10 lutego 2003 r.

Opinia prawna
w sprawie skarg konstytucyjnych: p. M. W. i p. C. R., wniesionych do Trybunału
Konstytucyjnego (wspólna sygn. akt. SK. 26/02)

Stosownie do zlecenia z dnia 16 stycznia 2003 r. uprzejmie przedstawiam następującą opinię w sprawie skarg konstytucyjnych wymienionych w tytule.

I

Skarżąca M. W. wnosi o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją:

- 1) art. 100 Kodeksu postępowania cywilnego,
- 2) art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. nr 48, poz. 554).

Zdaniem Skarżącej, art. 100 Kpc jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji, zaś art. 5 ust. 2 wyżej cyt. ustawy pozostaje w kolizji z art. 2 ustawy zasadniczej.

Pierwszy zarzut należałoby oddalić jako całkowicie chybiony. Nie dostrzegam żadnej zależności między treścią art. 100 Kpc a konstytucyjnie gwarantowanym prawem do sądu, znajdującym wyraz w art. 45 ust. 1 Konstytucji. Zgodnie z dyspozycją zaskarżonego przepisu, w przypadku częściowego tylko uwzględnienia żądań stron sąd dokonuje wzajemnego zniesienia kosztów albo stosunkowego ich rozdzielenia. Jednakże sąd, **kierując się względami słuszności**, może nałożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu całości kosztów. Przesłanką takiej decyzji sądu jest rozstrzygnięcie procesu, w którym przeciwnik strony „uległ tylko co do nieznaczonej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu”. Wbrew twierdzeniu Skarżącej, przepis art. 100 Kpc umożliwia sądowi wydanie wyroku, w części zasądzającej koszty procesu, **zgodnego z zasadą słuszności, a więc wyroku sprawiedliwego.**

Podtrzymuję natomiast pogląd o niekonstytucyjności art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (...). Uzasadnienie swego poglądu przedstawiłem w opiniach z dnia 23 września i 4 grudnia 2002 r. w sprawie skarg konstytucyjnych:

- p. M. Z. (sygn. akt SK 26/02) oraz
- p. B. B. (sygn. akt. SK. 40/02).

II

Skarżąca C. R. wnosi o stwierdzenie niezgodności:

- art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (...) z art. 2 Konstytucji,
- art. 36 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 24, poz. 110 z późn.zm), w brzmieniu nadanym wyżej cyt. ustawą o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (...) z art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz
- § 7 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 154, poz. 753 z późn.zm) z art. 2 i art. 45 ust. 1 ustawy zasadniczej.

Zakwestionowany art. 36 ust. 1 pkt 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przewiduje zwrot połowy uiszczanego wpisu od kasacji nieprzyjętej przez Sąd Najwyższy do rozpoznania. Przepis ten został wprowadzony jednocześnie z instytucją przedsądu (art. 393 § 1 Kpc) dopuszczającą możliwość odmowy przyjęcia kasacji do rozpoznania z powodów w nim wymienionych. **Jest oczywiste, że ciążący na Sądzie Najwyższym obowiązek zwrotu połowy wpisu w przypadku nieprzyjęcia kasacji do rozpoznania nie pozostaje w sprzeczności z zasadą demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji) ani nie ogranicza prawa do sądu (art. 45 ust. 1 ustawy zasadniczej).** Przeciwnie, zwrócona kwota może okazać się przydatna np. do wniesienia wpisu warunkującego wszczęcie postępowania sądowego z inicjatywy Skarżącej w innej sprawie!

Zaskarżony § 7 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. stanowi, że od wnoszonej kasacji pobiera się cały wpis..

W ocenie Skarżącej przepis ten jest wyrazem nieuzasadnionego fiskalizmu sądowego, ograniczającego dostęp do sądu. Powoduje on nadmierne obciążenie

strony wnoszącej kasację, które w konsekwencji koliduje z postanowieniem art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Zarzut powyższy należałoby oddalić chociażby z tego powodu, że ocena wysokości wpisów sądowych w sprawach cywilnych ma charakter względny i jest zależna m. innymi od poziomu zamożności osoby wnoszącej kasację. Innym ważniejszym argumentem za oddaleniem jest okoliczność, że **instytucja wpisu spełnia funkcję hamującą napływ kasacji oczywiście bezzasadnych lub niespełniających innych warunków przyjęcia kasacji do rozpoznania**. Ewentualna rezygnacja z wpisu bądź zredukowania jego wysokości zwiększyłaby wpływ kasacji, o których wyżej mowa.

Należy zatem uznać, że kasacja jako szczególny środek zaskarżenia orzeczeń nieprawomocnych, w którym występuje przewaga funkcji publicznych (kontrola stosowania prawa oraz zapewnienie jednolitości orzecznictwa sądowego) może podlegać także ograniczeniom o charakterze fiskalnym, które nie pozostają jednak w sprzeczności z art. 45 ust. 1 ustawy zasadniczej.

Sporządził: Witold Pawełko